

Vastukaja: punasest majast ja veidi ka ilmast

Autor

Ain Kallis

klimatoloog

Kolm aastat tagasi nägi üks jaapanlasest Šveitsi professor kurja vaeva Tartus Tiigi tänaval asuva punasest tellistest maja torni korralikult kaamerasse püüdmisega.

Just tollesama maja, Tiigi 11, millest 20. oktoobri Tartu Postimehes juttu oli.

Eesti kliimauurimise ajaloo seisukohalt oli see hoone meie külalisele kõige huvipakkuvam Eestis. Nimelt asus seal, pärast Tartu Ülikooli Meteoroloogia Observatooriumi asutamist 1865. aasta detsembris, kõige pikema aja jooksul, nimelt 1892. aastast 1925. aastani Baltimaade üks tähtsaimaid ilmakeksusi.

Et ülikool ei saanud raha kaasaegse observatooriumi hoone ehitamiseks, otsiti muid võimalusi. Füüsikaprofessor Arthur Joachim von Oettingen sai teoloogist vennalt Alexandrilt kasutamiseks tollest eramust algul torni, hiljem kogu ülemise korruse.

Katusele pandi moodsad anemomeetrid tuule mõõtmiseks – (torn oli tollal puudest kõrgem!), tubades aga asusid teised meteoroinstrumentid ning töötas, hiljem isegi elas «obsi» personal.

Kuigi praegu tunduvad paljud tollased mõõtmisviisid kentsakad (näiteks riputati torni aknast termomeeter pika ridva otsas välja ning fikseeriti pikksilmaga näit!), olid mitmed kohapeal disainitud instrumentid ülilmoodsad.

Vaat just seetõttu jäädvustaski professor Atsumu Ohmura Tiigi tänava punase maja oma ilmaraamatu tarvis.

Vahel kerkivad ajusopist esile üpris kummalised seosed. Nii nüüdki: ühe vana pildi peale oli sattunud toosama Oettingeni maja, taamale aga Maarja kiriku kunagine torn (TPM, 21.01.2009).

Meenus, et ühes pea täpselt 110 aastat tagasi ilmunud Postimehes kirjutati: «Kirikukellade helistamise vastu tõstis «üks mitme eest» laupäeval kohalikus Saksa lehes kibeda kaebtusega häält, sest mineva reede õhtupoolikul olevat Maarja-kiriku kellad 3 tundi järgemööda helisenud: kõik, kes Maarja-kiriku lähedal elavad, iseäranis haiged ja surijad, kõik, kes vaimutööd hoolavad teha ehk uneta öö järele lõuna-und igatsevad – kõik need tundvat sellest igavesest helinast hirmust piina, kuna Maarja-kiriku kelladel kõle ja näotu hääl pääleegi.»

Toimetuse kommentaar: «Kahetsemise väärilised vaimutöölased ja kõik teised, kes hääd lõunaund taga ihkavad, lasku enne voodisse pugemist magamisetoa aknad ilusti kinni panna või katsugu varemalt magama heita...» (PM, 01.09. 1899)